

trods al omstændelighed er med til at afklare meningsdannelsen omkring de grundlæggende modsætninger i den nuværende verdenssituation. For de store magter giver møderne trods det skarpe sprog, der føres, lejlighed til at bevare kontakten og forhandlingsmulighederne; for de små magter giver forhandlingerne lejlighed til i visse øjeblikke at lægge et lille lod i vægtskålen til fordel for fred og forståelse.

Værdien af en sådan indsats kan det være vanskeligt at erkende umiddelbart, og først over en længere årrække kan man få klarhed over samspillet mellem faktorerne inden for og uden for FN, men uanset dette har enhver indsats, den være sig nok så lille, sin værdi i sig selv.

I løbet af samlingen i efteråret 1961 skete en kendelig afspænding. Da den begyndte, var Berlin-krisen på sit højeste; Kongosituationen var igen forværret, og Dag Hammarskjölds tragiske død, just før samlingen begyndte, skabte usikkerhed omkring FNs administrative apparat og bød på et problem, som kun kunne løses i forståelse mellem USA og USSR. Samlingen sluttede i følelsen af, at forhandlingstråden var knyttet fastere mellem de store magter, og at FNs ledelse igen var i stand til at virke efter paktens regler. Om forhandlingerne i FN har haft betydning for at tilvejebringe denne mildning i klimaet, lader sig ikke afgøre, men den indflydelse, der måtte være udgået fra generalforsamlingen, har i al fald peget i den rigtige retning.

For de nye lande og de tidligere halv-koloniale områder har spændingen mellem de to ledende magter den fordel, at de kan fremme deres uafhængighed og indre udvikling med støtte fra øst og fra vest, og megen statsmandskunst udfoldes i disse lande for at forene et maksimum af hjælp med et minimum af risiko for afhængighed. Frigørelsen fra koloniale styre er foregået i

et tempo, man ikke kunne forudse i årene umiddelbart efter krigen. Man må regne med, at kolonistytret vil falde også i sine sidste forskansninger. Det vil være i overensstemmelse med ånden i FN-pagten; og den nuværende internationale magtkonstellation vil begunstige en sådan udvikling.

Der findes en almindelig menneskelig tilbøjelighed til at projicere den øjeblikkelige magtbalances bærende elementer ud i fremtiden, eller konkret udtrykt, der vil være en tilbøjelighed til at se fremtiden i den kolde krigs aspekt. Men denne tilbøjelighed må ikke skjule det faktum, at verdenssituationen er meget labil. Der kan ske forskydninger, hvorved USA og USSR nærmer sig hinanden og i fællesskab vil virke gennem FN; det vil betyde, at de små magters muligheder reduceres. Der er ikke meget, der i dag tyder på en udvikling i denne retning. Der kan også tænkes den udvikling, at USA ikke ser sin interesse i at virke gennem FN og i at bære hovedbyrden af udgifterne ved FN, men snarere vil søge at etablere et nærmere atlantisk fællesskab omkring den bestående militære alliance. I så fald vil FN blive lammet i sin virksomhed. Det kan også tænkes, at Sovjet-unionen ikke ser det i sin interesse at virke gennem FN i forhold til de neutrale lande, især de nye neutrale stater, og enten gør obstruktion eller helt trækker sig tilbage fra FN. I så fald vil FN enten blive et organ for vestligt samarbejde eller miste sin betydning. Det er muligt, at intet af disse alternativer nogen sinde vil indtræffe, men det er væsentligt at fastholde, at FN er en levende organisme, som i øjeblikket har sine muligheder og begrænsninger takket være en ganske bestemt storpolitisk situation, en magtbalance af en hidtil ikke kendt art. Sker der afgørende forskydninger i denne, vil FN skifte karakter.